

Sygn. akt III AUa 430/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SO del. do SA Iwona Jawor-Piszc
Protokolant: p.o. protokolanta sądowego Sylwia Zawadzka	

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2018 r. w Lublinie

sprawy Z. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 marca 2018 r. sygn. akt VIII U 29/18

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Iwona Jawor-Piszc Elżbieta Gawda Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 430/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. i ustalił Z. S. (1) prawo do emerytury od dnia (...) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

Wnioskodawca Z. S. (1) urodził się w dniu (...). W dniu (...)złożył ponowny wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym. Do akt emerytalnych załączył m.in. dwa świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione w dniu 31 marca 1999 roku przez Zakład (...) Spółkę z o.o. w P., z którego wynikało, że był zatrudniony w tym zakładzie od 1 września 1972 roku do 25 września 1981 roku, przy czym w okresie od 7 czerwca 1978 roku do 26 czerwca 1979 roku, od 14 maja 1981 roku do 25 września 1981 roku oraz od 7 maja 1985 roku do 30 czerwca 1998 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na stanowisku elektromontera rozdzielni i eksploatacji urządzeń energetycznych, ujęte w dziale III poz. 1 pkt 2 zarządzenia numer 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku w sprawie stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

W oparciu o przedłożone dokumenty organ rentowy uwzględnił ostatecznie wnioskodawcy do prawa do emerytury łącznie: 26 lat 3 miesiące i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 6 miesięcy okresu pracy w warunkach szczególnych z tytułu zatrudnienia w okresie od 1 lipca 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku w Zakładzie Produkcji (...) Spółce z o.o. w likwidacji w P..

Z uwagi na nieudowodnienie przez skarżącego okresu 15 lat pracy wykonywanej

w szczególnych warunkach, w dniu 12 grudnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wydał zaskarżoną decyzję.

Z. S. (1) od dnia 1 września 1972 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku był zatrudniony w Zakładach (...) w P. na podstawie umowy o naukę zawodu. W tym okresie pracował i jednocześnie uczęszczał do (...) Szkoły Zawodowej przy zakładach (...), a po jej ukończeniu zdobył zawód odlewnika.

Z dniem 1 października 1975 roku ubezpieczony został zatrudniony w tych zakładach na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku ślusarza

w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywał remonty tokarek, pras i innych maszyn na terenie zakładu. Maszyny te były przywożone na oddział remontowy, gdzie dokonywano ich naprawy, po uprzednim rozebraniu i oczyszczeniu. O rodzaju wykonywanych napraw decydował brygadzysta, który rozdzieliał pracę. Na ślusarni praca była zorganizowana na dwóch zmianach po 8 godzin w systemie brygadowym.

Zakłady (...) w P. (następnie: Zakłady (...) w P., Zakłady Produkcji (...) Spółka z o.o. w P.) zajmowały się produkcją silników do pralek, agregatów do lodówek, schładzarek do mleka, bezpieczników elektrycznych oraz plastikowych części do różnych urządzeń. Struktura wewnętrzna obejmowała kilka wydziałów, w tym wydział odlewni żeliwa i aluminium ((...)), wydział obróbki odlewów żeliwnych, montażu sprężarek, produkcji sprężarek ((...)), wydział produkcji silników do pralek i zalewania silników aluminium ((...)), wydział produkcji agregatów, produkcji bezpieczników i silników do zmywarek, dział wtryskarek ((...)) oraz narzędziownię (tam wykonywano oprzyrządowanie do wszystkich wydziałów), a także wydziały pomocnicze: elektryczny, mechaniczny, narzędziownię, technologiczny.

Z dniem 7 października 1975 roku pracodawca powierzył wnioskodawcy wykonywanie obowiązków na stanowisku kontrolera jakości w dziale (...), w którym skarżący kontrolował pracę ślusarzy, wykonujących bieżące remonty i naprawy maszyn. Weryfikował poprawność wykonania remontów maszyn w całym zakładzie na różnych wydziałach.

W dniu 7 czerwca 1978 roku wnioskodawca został zatrudniony w tych zakładach jako elektromonter zakładowy w wydziale (...) (akta osobowe k. 26 a.s.,

w tym: angaż z dnia 9 czerwca 1978 roku). Wnioskodawca był zatrudniony na wydziale(...), gdzie produkowano sprężarki. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał przy taśmie. Przy użyciu specjalnego urządzenia, które podłączał do sprężarki sprawdzał parametry maszyn. Na oddziale(...) odwołujący pracował na dwie zmiany, w tym także w soboty i w niedziele. Przeprowadzał także bieżące naprawy maszyn, wymieniając w nich elektryczne części. Wnioskodawca posiadał uprawnienia do naprawy urządzeń będących pod napięciem.

W okresie od (...)do (...)Z. S. (1) odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Z dniem 14 maja 1981 roku został ponownie zatrudniony w macierzystym zakładzie pracy na stanowisku elektromontera zakładowego, gdzie wykonywał takie same obowiązki jak od 1978 roku. Obowiązki te wykonywał do dnia 25 września 1981 roku.

W dniu 7 maja 1985 roku wnioskodawca został ponownie zatrudniony w Zakładach (...) w P. na czas nieokreślony na stanowisku elektromontera zakładowego. Obowiązki wynikające z zatrudnienia wykonywał przez cały okres zatrudnienia na wydziale (...) ((...)). Wydział ten znajdował się na hali produkcyjnej, w jego sąsiedztwie znajdował się hala gdzie przeprowadzono impregnację stojanów. Praca na powierzonym mu stanowisku polegała na bieżącym usuwaniu awarii kilkunastu wtryskarek znajdujących się na oddziale (...) i bieżącym przeprowadzaniu remontów podczas ciągłej pracy wydziału. Prace te były wykonywane przy zachowaniu działania pozostałych urządzeń elektrycznych, to jest wtryskarek i pras pneumatycznych. Na sąsiedniej hali odwołujący zajmował się także remontami i usuwaniem awarii szlifierek i kopiarek służących do impregnacji stojanów. Również i te czynności były wykonywane przy zachowaniu pracy pozostałych maszyn.

Obowiązki wynikające z zatrudnienia odwołujący wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, pracując na dwie zmiany. Nie korzystał z urlopu bezpłatnego, nie był delegowany do wykonywania innych czynności. Otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 30 czerwca 1998 roku.

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zeznań świadków Z. W. oraz Z. S. (2). Przesłuchani w sprawie świadkowie byli osobami obcymi dla wnioskodawcy i nie mieli żadnego powodu by relacjonować zdarzenia niezgodnie z ich rzeczywistym przebiegiem. Zeznania świadków co do zasadniczych okoliczności zatrudnienia wnioskodawcy były spójne i nie zawierały sprzeczności.

Sąd Okręgowy obdarzył również wiarą zeznania wnioskodawcy, bowiem znajdowały potwierdzenie w zeznaniach przesłuchanych świadków oraz dowodach z dokumentów w postaci świadectw pracy oraz dokumentacji zawartej w aktach osobowych wymienionego w postaci umów o pracę i angaży.

Sąd Okręgowy ocenił jako wiarygodne dowody w postaci dokumentów: umów o pracę, angaży zawartych w aktach osobowych wnioskodawcy, jak również świadectw pracy znajdujących się w aktach organu rentowego.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. 2017, poz. 1383 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 tej ustawy mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cyt. rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sumując powyższe, Sąd Okręgowy zważył, że aby nabyć prawo do emerytury wnioskodawca musiał spełnić łącznie następujące warunki: osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny, nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego, na dzień

1 stycznia 1999 roku udowodnić co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Wykaz A prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, stanowiący załącznik do cyt. rozporządzenia wymienia w dziale II „w energetyce” prace polegające na wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Oznacza to, że tylko praca elektromontera wykonywana w energetyce może być uznana za pracę w warunkach szczególnych. W wyroku z dnia 26 marca 2014 roku (II UK 368/13), Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że jeżeli uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy wynika z własnej jej branżowej specyfiki, to należy odmówić tego szczególnego waloru pracy wykonywanej w innym dziale przemysłu. Jedynie w sytuacji, gdy stopień szkodliwości, czy uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której jest wykonywana, brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze została przyporządkowana do innego działu przemysłu.

W ocenie Sądu Okręgowego prace w energetyce i w przemyśle maszynowym, do jakiego przynależała (...) w P., różniły się znacznie zarówno pod względem uciążliwości jak i wymagań co do wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Czym innym jest bowiem konserwowanie rozdzielni odłączonych od napięcia, a czym innym prace na obiektach związanych z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej. W tym drugim przypadku wiążą się one z ciągłym narażeniem na porażenie prądem, co nie miało miejsca w przypadku pracy wnioskodawcy. W ocenie Sądu Okręgowego, prace wykonywane przez wnioskodawcę nie różniły się zasadniczo od innych prac konserwacyjno-remontowych realizowanych na wydziałach (...) w P..

Nie zmienia tej sytuacji fakt, że stanowisko elektromontera zostało wymienione w wykazie A, dziale II pod poz. 2 załącznika nr 1 do zarządzenia Ministra Handlu i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 roku (Dz. Urz. MHiPM nr 1-3).

O przynależności określonych prac do prac szczególnych rozstrzygają bowiem przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Przepisy resortowe mają jedynie charakter pomocniczy i nie mogą być sprzeczne z aktem wyższego rzędu tj. rozporządzeniem.

Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że przy ustalaniu, czy praca wykonywana była w warunkach szczególnych, kierować się przede wszystkim rzeczywistym zakresem obowiązków, a nie nazwą stanowiska pracy (wyrok z dnia 19 maja 2011 roku, III UK 174/10, wyrok z dnia 9 marca 2010 roku, I UK 324/09; wyrok z dnia 8 czerwca 2011 roku, I UK 393/10).

Wykaz A wymienia w dziale XIV „prace różne” pod poz. 25 „bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

W ocenie Sądu Okręgowego przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie, że wnioskodawca od dnia 7 czerwca 1978 roku do 28 września 1981 roku (przez 3 lata 3 miesiące i 22 dni), a także w okresie od 7 maja 1985 roku do 30 czerwca 1998 roku (13 lat 1 miesiąc i 24 dni), wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu bieżące konserwacje i remonty mające na celu zapewnienie stałego funkcjonowania maszyn napędzanych elektrycznie w zakładach (...). Prace te wykonywał na halach produkcyjnych w wydziałach (...) i (...), przy zachowaniu ruchu pracujących tam maszyn i urządzeń. Praca tych urządzeń skutkowałą powstawaniem szkodliwych warunków pracy - wysokiej temperatury, wycieków, pyłów, gazów. Wszystkie te czynniki oddziaływały na wnioskodawcę tak samo, jak na pracowników bezpośrednio wykonujących pracę na wydziale. Na każdym

z wydziałów były wykonywane jako podstawowe prace w warunkach szkodliwych, a pracownicy tych wydziałów otrzymywali dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

Sąd miał przy tym na uwadze, że przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tak m. in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 grudnia 2014 roku, III UK 64/14 oraz w wyroku z dnia 25 marca 2014 roku, I UK 337/13 oraz wyroku z dnia 29 czerwca 2017, III UK 166/16).

W ocenie Sądu Okręgowego wprawdzie (...) w P. nie była zakładem branży chemicznej, ale też nie można ją uznać za zakład o branży stricte metalowej. Biorąc pod uwagę charakter produkcji wykonywanej w tych zakładach należy zaliczyć je do branży maszynowej. W przedsiębiorstwie tym były bowiem produkowane maszyny i urządzenia z użyciem zarówno tworzyw sztucznych (chemia) jak i metalu np. sokowirówki czy silniki do lodówek.

Do okresu pracy w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy uwzględnił również okres, kiedy odwołujący odbywał służbę wojskową i został zatrudniony

w macierzystym zakładzie pracy po upływie 30 dni od jej zakończenia. Z ustalonego przez Sąd stanu faktycznego wynika, że zarówno przed powołaniem do odbywania zasadniczej służby wojskowej, jak i po jej zakończeniu wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy miał w tym zakresie na uwadze utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego, m. in. wyrok z dnia 4 grudnia 2013 roku, (II UK 217/13, Lex nr 1408683), w którym orzeczono, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w okresie pełnienia tej służby.

Zgodnie z obowiązującym do 31 grudnia 1974 roku brzmieniem art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony RP, okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi prawa. Dopiero od 1 stycznia 1975 roku przepis powyższy został zmieniony (ale sens pozostał ten sam) i od tej daty zgodnie z nowym brzmieniem tego przepisu czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia - w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Mając powyższe uregulowania na względzie, Sąd ubezpieczonemu zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od (...)do (...).

Sąd Okręgowy uwzględnił również Z. S. (1) do stażu pracy

w szczególnych warunkach okresy pobierania zasiłków chorobowych po dniu

14 listopada 1991 roku w wymiarze 1 miesiąca i 22 dni. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wykształcił się pogląd, że przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze (por. wyrok z dnia 30 lipca 2003 roku, II UK 323/02, OSNP z 2004 roku, Nr 11, poz. 197).

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący spełnił przesłanki nabycia prawa do emerytury, toteż Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

Orzeczenie o zwrocie kosztów procesu Sąd Okręgowy uzasadnił przepisem art. 98 § 1 i 3 k.p.c., a ich wysokość w kwocie 180 złotych ustalona została na podstawie

§ 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radcowskie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 ze zm. w wersji obowiązującej na dzień złożenia odwołania).

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

- 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 cyt. rozporządzenia;
- 2) naruszenie prawa procesowego przez przekroczenie wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów;
- 3) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do przyznania emerytury, w tym ponad 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Pozwany wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż przyjmując, że wnioskodawca zajmował się naprawą maszyn i urządzeń nie ustalił czy praca odbywała się na oddziałach będących w ruchu i czy jako podstawowe były tam wykonywane prace w warunkach szczególnych.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za konieczne uzupełnienie postępowania dowodowego poprzez dopuszczenie dowodu z zeznań wnioskodawcy celem ustalenia charakteru pracy w okresie od 7 czerwca 1978 r. do 28 września

1981 r. (z przerwą na odbywanie służby wojskowej). Sąd Okręgowy przyjął bowiem, że skarżący w tym okresie wykonywał prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, ale nie ustalił czy wykonywane na tych oddziałach prace są pracami wymienionymi w wykazie A, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia – wykaz A dział XIV poz. 25.

Sąd Apelacyjny ustalił, że w tym okresie wnioskodawca pracował jako elektryk i zajmował się naprawami maszyn oraz remontami kapitalnymi na wydziale remontowym. Na wydział ten były przywożone maszyny do remontu i wówczas wnioskodawca wymieniał uszkodzoną czy zużytą część maszyny. Na remont przeznaczona była określona ilość godzin. Wnioskodawca wykonywał swoją pracę równolegle w warsztacie remontowym i na hali produkcyjnej, gdzie zajmował się bieżącymi naprawami tokarek, szlifierek, wtryskarek, pras pneumatycznych. Na hali produkcyjnej prace polegały głównie na toczeniu wałków metalowych, szlifowaniu wałków, roztopianiu granulatu plastikowego i wtryskiwaniu go do formy, celem uzyskania gotowego wyrobu jak również podgrzewaniu i prasowaniu bakelitu (zeznania wnioskodawcy).

Sąd Apelacyjny obdarzył wiarą zeznania wnioskodawcy, gdyż były szczere, logiczne i spójne.

Na podstawie materiału dowodowego zebranego przez Sąd Okręgowy Sąd Apelacyjny ustalił nadto, że w okresie od 12 października 1981 r. do 30 kwietnia

1985 r. Z. S. (1) był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w S.. W tym okresie zajmował się usuwaniem awarii w tokarkach i frezarkach, remontami kotłowni i przepompowni. Do jego obowiązków należał też przegląd instalacji i wymiana zużytych części. Wnioskodawca zajmował się też wykonywaniem instalacji oświetleniowej – kopał rowy i układał w nich przewody. Montował suwnice i usuwał bieżące awarie (zeznania wnioskodawcy k. 33).

Opierając się na ustaleniach faktycznych, dokonanych przez Sąd Okręgowy, w zakresie rodzaju wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w okresie zatrudnienia w Zakładzie (...) w P. od 7 maja 1985 r. do

30 czerwca 1998 r. oraz na ustaleniach własnych **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona. Rację ma pozwany, że Sąd Okręgowy badając charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w zakładach (...) w P., nie ustalił czy prace skarżącego, polegające na usuwaniu bieżących awarii na oddziałach będących w ruchu, dotyczyły takich oddziałów, na których jako podstawowe są wykonywane prace w warunkach szczególnych. Wymóg ten wynika wprost z treści § 1 cyt. rozporządzenia, zgodnie z którym jego przepisy znajdują zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". W wykazie A dziale XIV poz. 25 wymienione są prace, polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Z ustaleń Sądu Apelacyjnego wynika, że wnioskodawca w okresie od 7 czerwca 1978 r. do 28 września 1981 r. łączył prace polegające na bieżącym usuwaniu awarii na oddziałach będących w ruchu z remontami kapitalnymi maszyn przywożonych na wydział remontowy. Wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego jego praca nie sprowadzała się wyłącznie do sprawdzania parametrów maszyn i ich bieżących napraw. W swoich zeznaniach przed Sądem Okręgowym wnioskodawca również wskazał, że dokonywał „kontroli” na wydziale remontowym jak i na wydziale(...).

Bieżące konserwacje wykonywane były na oddziale, na którym wykonywane były, jako podstawowe, prace, polegające na szlifowaniu wyrobów metalowych (szlifowanie wałów metalowych), wymienione w wykazie dziale III poz. 78 oraz prace, polegające na przetwórstwie tworzyw sztucznych (roztapianie granulatu plastikowego i wtryskiwanie go do formy, celem uzyskania gotowego wyrobu jak również podgrzewanie i prasowanie bakelitu), wymienione w wykazie A dziale IV poz. 17). W ocenie Sądu Apelacyjnego wykonując bieżące naprawy na oddziałach opisanych wyżej, wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych. Nie była to jednak praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż skarżący łączył ją z pracą wykonywaną na wydziale remontowym, gdzie zajmował się naprawą przywożonych maszyn. Z zeznań wnioskodawcy wynika, iż wykonywał jednocześnie remonty kapitalne i na bieżąco usuwał awarie na oddziale będącym w ruchu. Nie był w stanie określić, które z tych prac zajmowały mu większą część czasu pracy.

Zaliczenie pracy do wykonywanej w warunkach szczególnych następuje wówczas, gdy praca taka jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – stosownie do treści § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia. W spornym okresie tj. od 7 czerwca 1978 r. do 28 września 1981 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż zajmował się także remontami kapitalnymi. Tego rodzaju prace nie są wymienione w wykazie A, zatem nie są pracami w warunkach szczególnych. Tym samym praca wykonywana we wskazanym wyżej okresie, obejmującym odbywanie służby wojskowej, nie jest pracą w warunkach szczególnych. Co do zasady wliczanie do pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania służby wojskowej, po spełnieniu przez ubezpieczonego przesłanek wskazanych przez Sąd Okręgowy jest prawidłowe.

W sprawie wnioskodawcy nie jest możliwe uwzględnienie tego okresu albowiem ani przed rozpoczęciem odbywania służby ani po jej zakończeniu nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów cyt. rozporządzenia.

Dodać należy, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że pracą w warunkach szczególnych jest wykonywanie bieżących napraw na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe są wykonywane prace w warunkach szkodliwych.

W wykazie A dziale XIV poz. 25 wymienione są prace „w warunkach szczególnych” a nie „szkodliwych”. Szkodliwe warunki zatrudnienia nie są tożsame z warunkami szczególnymi, zatem nie każda praca w warunkach szkodliwych dla zdrowia jest jednocześnie pracą w warunkach szczególnych. „Praca w warunkach szczególnych” jest pojęciem prawnym, zdefiniowanym w przepisach cyt. rozporządzenia i tylko praca spełniająca warunki wskazane w tych przepisach jest wykonywaną w warunkach szczególnych.

Podsumowując: w okresie zatrudnienia w zakładach (...) wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych od 7 maja 1985 r. do 30 czerwca 1998 r. w tym zakresie Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne

jak i podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazaną przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Wnioskodawca wykonywał wówczas wyłącznie prace polegające na bieżącym usuwaniu awarii maszyn na oddziałach będących w ruchu, na których jako podstawowe były wykonywane prace w warunkach szczególnych tj. polegające na przetwórstwie tworzyw sztucznych i szlifowaniu wyrobów metalowych. Nie łączył tych prac z żadnymi innymi, wykonywał je stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, zatem bez wątplenia były to prace w warunkach szczególnych.

Okres powyższy wraz z okresem uznanym przez pozwanego (6 miesięcy) to 13 lat 7 miesięcy i 24 dni.

Analizując pozostały, opisany w odwołaniu okres zatrudnienia Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zaliczenia go do okresu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca we wskazanym okresie od 12 października 1981 r. do 30 kwietnia

1985 r. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...)

i (...) w S.. Zajmował się usuwaniem awarii w tokarkach i frezarkach, remontami kotłowni i przepompowni, przeglądami instalacji i wymianą zużytych części. Wykonywał też instalację oświetleniową tj. kopał rowy i układał w nich przewody. Montował suwnice i usuwał bieżące awarie. Prace powyższe nie są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych, w rozumieniu przepisów cyt. rozporządzenia. Skarżący był wówczas zatrudniony jako elektromonter (akta osobowe) ale nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac, wymienionych w wykazie A dziale II tj. w energetyce, polegających na wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Nie należy do takich prac kopanie rowów, usuwanie awarii tokarek i frezarek, przeglądy instalacji i montaż suwnic. Wnioskodawca nie udowodnił, aby wykonywał prace wymienione w wykazie A dziale II stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W powyższym okresie wykonywał różne prace a tym samym powyższy okres zatrudnienia nie może być zaliczony do okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Najwyższego, że nie jest uzasadnione zaliczanie do prac w "energetyce" wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Wówczas wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia "energetyka" z działu II i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różne roboty elektryczne nienależące do "energetyki". Tymczasem w samej "energetyce" nie chodzi o wszelkie roboty elektryczne, ale tylko o te, które są wskazane w dziale II tj. prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie

i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2014 r. I UK 384/13, LEX nr 1466626).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Ustalając prawo do emerytury Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia prawa materialnego wskazanego w apelacji tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z jego treścią ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn. Przepisy dotychczasowe czyli przepisy cyt. rozporządzenia określają okres pracy w warunkach szczególnych na co najmniej 15 lat - § 4 ust. 1 pkt 3. Nadto praca wykonywana przez ubezpieczonego musi być wymieniona w wykazie A i wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, o czym stanowi § 1 ust. 1 oraz § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia. Warunków tych skarżący nie spełnił, zatem nie nabył prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na uwadze oraz na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.